

political elite. The positive aspects of democracy are identified, which allow to constructively influence the functioning of the political leadership institute, namely – the ability of democratic political institutions to self-regulate, competition of elites, their rationally-legitimate legitimacy, ability to organize the coordinated work of the leadership team, and influence on the government of non-political leaders.

Keywords: political institute, political leadership, delegitimation, democratization of political system.

<https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series22.2020.28.07>

УДК 327.83

Дмитренко О. А.

ІНСТИТУЦІЙНА СПРОМОЖНІСТЬ НЕУРЯДОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ УКРАЇНИ: ФІНАНСОВИЙ АСПЕКТ

У статті досліджуються існуючі практики фінансування неурядових організацій (НУО) України як основного індикатора інституційної спроможності неурядового сектору, їх взаємовідносин із державою. За результатами дослідження зафіксована поліваріативність забезпечення фінансової стійкості організації громадянського суспільства та встановлено модель ефективної фінансової взаємодії держави та неурядового сектору. У статті обсяги фінансування неурядового сектору розглядаються у розрізі джерел фінансування, що дає змогу розширити категорію «надходження від благодійництва», яка використовується організаціями громадянського суспільства для звітності до органів державної статистики. Такий розподіл формує цілісну картину процесу фінансування неурядового сектору та дає основу для формування висновків щодо фінансової спроможності НУО та перспектив її зростання. Разом з тим у матеріалі наведена статистика залучення фінансування за різними процедурами та отримувачами, що дає змогу спростувати твердження про те, що неурядовий сектор є найбільшим грантоотримувачем. Для 75% коштів, які надходять у якості міжнародної технічної допомоги до України, реципієнтами є організації державної та комунальної власності. Увагу сфокусовано на дослідження безповоротної фінансової допомоги як найбільшого джерела фінансування для неурядових організацій. Водночас НУО доступний також механізм поворотної фінансової допомоги, зокрема кредити та позики. Це питання у контексті фінансового аспекту інституційної спроможності є все ж не настільки вагомим, через рідкість його використання та малі обсяги.

Ключові слова: інституційна спроможність, неурядовий сектор, бюджетні кошти, грант, фінансове партнерство, громадянське суспільство, міжнародна технічна допомога, гуманітарна допомога.

Фінансова забезпеченість НУО складає фундамент інституційної спроможності кожної окремої організації та сектору загалом. Разом з тим, важливими є джерела й об'єми залученого фінансування, оскільки цей аспект й досі є одним із найбільш маніпулятивних у питанні ефективності роботи організацій громадянського суспільства. З одного боку, неурядовий сектор є партнером держави, яка може делегувати НУО окремі завдання у сфері розвитку освіти, культури, охорони здоров'я тощо й відповідно надати для цього бюджетне фінансування. З іншого боку, неурядовий сектор є гарантом розвитку громадянського суспільства в країні, однією з функцій якого є громадський контроль за діяльністю органів влади. У такому випадку ця діяльність має підтримуватись не бюджетним коштом, аби уникнути упередженості. Аналогічна ситуація виникає й у питанні залучення коштів від іноземних партнерів. Таким чином необхідне постійне балансування між збереженням

фінансової незалежності та збереженням фінансової спроможності, а сама проблема потребує постійного експертного моніторингу та *актуальних* політологічних досліджень.

Питання фінансового забезпечення діяльності неурядових організацій розглядають здебільшого у розрізі джерел та способів надходження ресурсів. Серед вітчизняних вчених фінансування НУО в різних аспектах досліджували Л. Паливода, Т. Семигіна, Ю. Горемікіна, С. Зелінський, І. Ткачук, Н. Швець та ін. Теоретичні основи дослідження інституційної спроможності неурядового сектору загалом, закладені у працях Г. Зеленько, В. Зимогляда, К. Петренко, О. Корнієвського, А. Колодій та ін.

Відтак *метою* цієї статті є аналіз можливих механізмів фінансування діяльності організацій громадянського суспільства (ОГС) за рахунок різних джерел та існуючих практик їх використання. Емпіричну основу дослідження становлять статистичні дані Державної служби статистики щодо моніторингу діяльності громадських організацій (ГО) в Україні; дані реєстру Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства (МРЕТСГ) щодо проектів міжнародної технічної допомоги; дані реєстру, а також наказів про розподіл гуманітарної допомоги Міністерства соціальної політики, нормативно-правові акти, що визначають порядок застосування механізмів фінансування НУО в Україні. Основний масив аналітики зосереджений на розгляді фінансування НУО у розрізі джерел та механізмів залучення коштів, проте досі відкритим залишаються питання комплексного аналізу фінансової стійкості сектору та, як наслідок, його неупередженої діяльності.

Разом із підвищенням рівня громадської активності за останні 10 років змінились також і підходи до залучення фінансування для забезпечення діяльності НУО. Сьогодні законодавство України практично не обмежує неурядові організації на шляху залучення коштів для провадження громадської діяльності. Безпосередньо законом України «Про громадські організації» передбачене право НУО на фінансову підтримку за рахунок коштів Державного бюджету України та місцевих бюджетів [1]. Разом з тим, органи державної влади, які є розпорядниками бюджетних коштів не мають зобов'язання у фінансовій підтримці НУО, попри задекларовані наміри сприяння розвитку громадянського суспільства та організацій громадянського суспільства. Відтак, залучення коштів із місцевих або державного бюджетів на вирішення тих чи інших суспільно важливих питань, що разом з іншим мають відповідати цілям діяльності ОГС, зафіксованими у їх статутах, організації мають опікуватися самостійно. На практиці, залучення бюджетного фінансування неурядовими організаціями можливе двома шляхами:

1. Прямим:

- стати одним із виконавців/співвиконавців регіональної або національної галузевої програми. Відповідно витрати на інтервенції, заплановані до реалізації НУО, від початку будуть закладені у відповідному паспорті бюджетної програми, розробленому на виконання стратегічної програми. Для цього виду залучення фінансування необхідні налагоджені тісні партнерські взаємовідносини між органом влади, відповідальним за реалізацію програми, та неурядовою організацією;

- стати переможцем конкурсу, який оголошується органом влади в рамках його діяльності та фінансування. Така можливість передбачена окремою Постановою Кабінету міністрів України [2]. Таким чином організація отримує фінансування за механізмом, схожим на процедуру отримання грантів від міжнародних організацій, проте кошти, які надходять на виконання проекту, є бюджетними. У цьому разі партнерські зв'язки між органом влади та організацією не є визначальними у питанні залучення фінансування, оскільки конкурси є відкритими для організацій, незалежно від їх форми власності, а відбір відбувається за попередньо встановленими критеріями.

2. Опосередкованим – стати залученим надавачем послуг на підставі укладеного контракту між органом влади та організацією. Найпоширенішим інструментом для такої співпраці сьогодні є електронна система публічних закупівель, яку згідно законодавства зобов'язані використовувати всі державні та комунальні структури у випадку закупівель товарів, робіт та послуг, вартість який перевищує межі, встановлені Законом України «Про

публічні закупівлі» [3]. У цьому випадку міжособистісні відносини органу влади та НУО переважно не є визначальним фактором для надання останнім фінансування на виконання тих чи інших активностей, оскільки вибір надавачів послуг проводиться у конкурентному середовищі за завчасно встановленими критеріями. Разом з тим, існує кілька категорій закупівель, під час проведення яких Замовники можуть обирати надавачів послуг на власний розсуд. У таких випадках ключовим фактором буде саме партнерство між НУО та державною/комунальною структурою.

Не дивлячись на такий широкий спектр можливостей впровадження ініціатив громадянського суспільства за рахунок бюджетних коштів, частка бюджетного фінансування в загальній структурі грошових надходжень до НУО протягом останніх 5 років не перевищувала 7,6% (з урахуванням коштів із державного та місцевого бюджетів). Проте цей розрахунок стосується лише прямого виду фінансування. Це пов'язано з особливостями ведення статистичної звітності НУО, які, як і решта юридичних осіб, незалежно від форми власності, згідно вимог Закону України «Про державну службу статистики», зобов'язані у встановлені законодавством терміни та за стандартизованими формами подавати звітність щодо своєї діяльності протягом року, а також дані бухгалтерського обліку [4]. Згідно типової форми звіту про діяльність громадської організації, а також листа-роз'яснення, виданого Державною службою статистики (ДСС) на його заповнення обліковуються надходження з державного та місцевих бюджетів; від благодійництва; членські внески; від провадження господарської діяльності, а також з інших джерел [5]. Опосередкований механізм роботи НУО із бюджетними коштами – це реалізація класичного господарського договору купівлі-продажу товарів, робіт або послуг. Відповідно й кошти, які надходять на рахунок організації в таких спосіб, обліковуються як кошти, отримані внаслідок провадження господарської діяльності. Навіть попри те, що всі НУО є неприбутковими, законодавство України дозволяє таким організаціям ведення підприємницької діяльності, у випадках якщо це спрямовано на досягнення їх статутних цілей, хоча податкове законодавство вже ж таки встановлює деякі обмеження для занять підприємництвом НУО. Водночас за категорією надходжень фінансування від власної господарської діяльності протягом останніх 5 років, максимальний показник складав 15% від загального фінансування сектору. Разом із тим, необхідно робити похибку й на те, що цей відсоток, окрім коштів, отриманих за результатами надання товарів/робіт і послуг державним та комунальним структурам, включає також кошти, отримані і від суб'єктів інших форм власності за аналогічну діяльність.

Таблиця 1.

Розподіл фінансування у розрізі джерел надходження коштів до НУО України протягом 2014-2018 років

Джерело надходження	2014 (%)	2015 (%)	2016 (%)	2017 (%)	2018 (%)
надходження з Державного бюджету України	4,4	3,6	4,2	2,7	3,7
надходження з місцевого бюджету	0,2	0,3	0,3	3,4	3,9
членські внески	11	9,7	10	9,9	10,8
надходження від благодійної діяльності	46	59	57	52,3	57,4
надходження від господарської діяльності товариств, підприємств (юридичних осіб), створених громадською організацією для виконання її мети (цілей) та напрямів діяльності	13	0,9	0,8	15,2	10,4
надходження з інших джерел	24	17	18,5	16,4	13,7
Всього (млрд.)	4,1	6,3	6,2	7,3	7,4

Таблицю укладено автором на основі статистичних звітів про діяльність ГО в Україні у 2014, 2015, 2016, 2017 та 2018 роках [6].

У наведеній таблиці можемо розглянути деталізацію структури фінансування неурядового сектору протягом останніх 5 років. Зокрема, щодо бюджетного фінансування можна чітко простежити тенденцію щорічного збільшення частки фінансування за рахунок місцевих бюджетів, що скоріш за все пов'язано з провадженням реформи децентралізації, відтак і більшу кількість коштів в регіонах та вільніше розпорядження ними, а також із Революцією Гідності та початком війни на Донбасі, що сильно мобілізувало НУО і громадянське суспільство загалом.

Разом з тим, в Україні існують і виключення серед НУО, яким надає фінансування держава або місцеві органи самоврядування. Якщо для більшості організацій бюджетне фінансування необхідно залучати самостійно, то такі об'єднання як: організації ветеранів та інвалідів; творчі та культурні спілки; молодіжні та дитячі організації в отриманні бюджетних коштів мають пріоритет. Відповідні видатки закріплені ст. 87 Бюджетного кодексу України [7].

Окрім залучення бюджетних коштів на виконання функцій, передбачених статутами НУО, організації мають можливість залучення коштів з інших, не заборонених законодавством джерел. Визначеного переліку таких джерел для НУО законодавство не закріплює, проте їх загальна характеристика наводиться у статутах самих організацій. Так, типовий статут ГО, розроблений Міністерством юстиції у співпраці із Державною фіскальною службою (ДФС) визначає, що організація може отримувати допомогу у вигляді: «коштів або майна, що надходить безоплатно у вигляді членських внесків, безповоротної фінансової допомоги, пожертв, грантів та самостійно вирішувати питання про їх використання відповідно до положень цього Статуту та законодавства України» [8]. Тим же документом наводиться перелік складових коштів або майна організації, що за своєю сутністю відображає можливі шляхи отримання фінансування НУО.

Відтак, окрім розглянутого вище фінансування НУО за рахунок бюджетних коштів та за результатами господарської діяльності, існує ще щонайменше два види фінансування:

- кошти безповоротної фінансової допомоги;
- кошти залучені на поворотній основі (кредити/інвестиції).

В обох випадках суб'єктом надання грошової допомоги можуть бути як резиденти, так і нерезиденти України. З таблиці 1, видно, що впродовж 5 років, найбільша частка фінансування НУО припадає на джерело «надходження від благодійної діяльності» (від 46 до 59%). Не дивлячись на назву категорії фінансування, на практиці саме до цього виду належать усі гранти від міжнародних організацій та урядів, програми гуманітарної допомоги, а також пожертви від фізичних та юридичних осіб. Об'єднуючим критерієм для фінансів з усіх цих джерел є їх безповоротність.

Згідно з українським законодавством на безповоротній основі може надаватися міжнародна технічна та гуманітарна допомога. Обидва види фінансування залучаються Україною впродовж її незалежності, а на початку 2000-х рр. ці процеси унормували законодавчо. У 2002 р. набув чинності Закон України «Про гуманітарну допомогу», а у 2003 р. уряд ухвалив «Порядок залучення, використання та моніторингу міжнародної технічної допомоги» [9; 10]. Ці документи складають основу нормативно-правового забезпечення зовнішньої безповоротної допомоги, проте особливості регулювання фінансових надходжень визначаються також міжнародними угодами, податковим кодексом України, наказами центральних органів виконавчої влади тощо. Специфічним третім видом такої допомоги можна визначити безповоротну фінансову допомогу, яка може надаватися у вигляді дарування або пожертви. Окремий нормативний акт для врегулювання цього процесу в Україні відсутній. У випадку надання фінансової безповоротної допомоги сторони в основі керуються засадами цивільного та податкового кодексів України.

Міжнародна технічна допомога (МТД) – фінансові та інші ресурси та послуги, що відповідно до міжнародних договорів України надаються донорами на безоплатній та безповоротній основі з метою підтримки України [10]. Орган, який відповідає за залучення, погодження та моніторинг програм МТД, а також веде спеціальний реєстр таких програм та проектів – МРЕТСГ. Всі проекти та програми, які діють на території України на умовах МТД мають бути обов'язково зареєстровані. Станом на листопад 2019 р. діючих програм та проектів МТД в Україні 523 загальною вартістю у 5,9 млрд. доларів [11]. Ці проекти різні за своєю тривалістю – від кількох місяців до понад 25 років та географією – від діяльності в межах одного міста до охоплення всієї країни.

Високий рівень реєстрації проектів та відповідно збільшення грантового фінансування припав в Україні на 2014 р. (201 проект), що скоріш за все пов'язано з перебігом подій Революції Гідності та сплеском громадянської активності. Разом з тим, піковим для залучення МТД в Україну став 2018 р., протягом якого зареєстрували 280 нових проектів [12]. Фінансування за цими проектами здійснюється урядами іноземних держав та міжнародними організаціями в середньому за 16 напрямками співпраці. Левова частка коштів, виділених донорами за останні півтора роки (майже 50%), спрямовується на розвиток секторів національної безпеки, оборони та ядерної безпеки.

Попри те, що надання МТД є одним із джерел фінансування неурядового сектору, основними отримувачами фінансування є держава та органи влади. Для прикладу, станом на 2018 р. у державі були офіційно зареєстровані 23 проекти, спрямовані на удосконалення та розвиток сфери медицини. Відповідно до реєстраційних документів, в них визначений 41 реципієнт, 75% з яких це заклади державної і комунальної форми власності та лише 25% отримувачів коштів – благодійні та громадські організації. Аналогічна ситуація склалася і для решти напрямків реалізації проектів МТД. Попри існування в суспільстві думки, що основними поглиначами грантових коштів є неурядовий сектор, статистика свідчить про іншу тенденцію.

Разом з тим, у реалізації проектів МТД проявляється й інший вид партнерства між державною та НУО – система підряду. Таких висновків дозволив дійти аналіз безпосередніх виконавців проектів, що з числа зареєстрованих виконавців НУО становлять 32% (29 % припадає на комерційні структури). Проте функції координації, нагляду та контролю за реалізацією виконавцю не можуть бути передані. Вони належать реципієнту або виключно бенефіціару. Таким чином, НУО в більшості випадків є «найманою робочою силою», яка може отримувати кошти за виконання тих чи інших проектних завдань, проте вона не є їх розпорядником.

Водночас, варто зазначити, що на дані, отримані за результатами аналізу МТД не можна опиратись як на 100% достовірні, оскільки не до кінця налагодженою сьогодні залишається система моніторингу за реалізацією проектів. Основою контролю, згідно згаданого Порядку, є моніторинг, який проводиться МРЕТСГ на основі поданих бенефіціарами документів. Проте, враховуючи відсутність реальної відповідальності за неподання такої інформації, частина відповідальних за реалізацію проектів органів не надають звітності про реалізацію проектів МТД. Хоча МЕРТ і відзначає у своїх звітах зменшення відсотку неподання результатів моніторингу, проте станом на кінець 2018 р. цей показник залишається високим – 27% [10].

Іншою складовою фінансування НУО за категорією «надходження від благодійництва» є гуманітарна допомога. Аналогічно з МТД, її одержувачами можуть бути як організації неурядового сектору, так і органи влади або комунальні структури.

Гуманітарна допомога (ГД) – безповоротна допомога у вигляді фінансових або натуральних ресурсів, що надається країні донорами у зв'язку з виникненням визначених негативних обставин [9]. Орган, який здійснює визнання вантажів, контроль за отриманням, розподілом, використання за цільовим призначенням та веде реєстр отримувачів – Міністерство соціальної політики України.

ГД надходить до України у формі:

1. Товарів, які ввозяться в державу на спеціальних умовах, реєструються, звільняються від оподаткування та поширюються за місцем призначення з позначкою «гуманітарна допомога, продаж заборонено». Отримувачі такої допомоги щомісячно звітують про її розподіл до повного використання.

2. Іноземної валюти, яка надходить на рахунок отримувача та може використовуватися для придбання товарів, робіт або послуг в межах цілей, визначених іноземним донором. Використання цих коштів регулюється окремим Порядком КМУ № 542 [13].

В отриманні такого виду фінансування для НУО існують деякі законодавчі обмеження. Неурядова організація може бути отримувачем ГД лише у випадках, якщо її діяльність пов'язана з роботою з людьми з інвалідністю, ветеранами війни/праці або ж їх основною є екологічна, оздоровча, аматорська, спортивна, культурна, освітня чи наукова діяльність.

У будь-якому випадку усі організації, які отримують ГД, обліковуються Міністерством соціальної політики. Станом на 2018 р. реєстр містить інформацію про 1417 зареєстрованих організацій [14]. У цьому випадку, якщо розподілити одержувачів за формою власності, кількість організацій неурядового сектору переважає над кількістю державних та комунальних структур. Частка останніх становить близько чверті від зареєстрованих установ.

Таблиця 2.

Розподіл одержувачів гуманітарної допомоги

Організаційно-правова форма	Частка у реєстрі отримувачів (%)
Бюджетні установи	27
Благодійні організації	47
Громадські об'єднання	15
Релігійні організації	11

Таблицю укладено автором на основі набору відкритих даних Міністерства соціальної політики України: Єдиний реєстр отримувачів гуманітарної допомоги.

За останні 5 років пік реєстрації отримувачів ГД припав на 2015 р. і вже наступного року скоротився в половину. Спад продовжується і наразі [14].

Щодо обсягів ГД, яка постачається іноземними донорами, то інформація наявна у відкритому доступі не дозволяє встановити загальну суму ГД, що надійшла в Україну у вигляді товарів, оскільки основною одиницею їх виміру є кілограми. Проте, вартість грошової гуманітарної допомоги встановити можливо на основі аналізу наказів Мінсоцполітики «Про визнання коштів гуманітарною допомогою». Відтак, впродовж 2018 р. такої допомоги надійшло 3,2 млн. євро від донорів із 6 зарубіжних країн [15-21].

ГД на відміну від МГД не передбачає проектної діяльності з реалізації тих чи інших ініціатив. В цьому випадку організації, що отримують допомогу, виступають в ролі логістів між донором та набувачами, які забезпечують цільове надходження допомоги адресатам. Проте, враховуючи кількість офіційно зареєстрованих в Україні організацій (станом на 2018 р. 80461 громадських та 17726 благодійних), дійшли висновку, що такий вид фінансування для НУО скоріше виключення, оскільки за розрахунками всього 1% благодійних та громадських організацій дотичний до організації гуманітарної допомоги в Україні [22].

Окремим підвидом є фінансування, яке залучається на безповоротній основі для реалізації проектної діяльності, проте не є МТД. Класифікуємо її як грантову допомогу. Складність із класифікацією цього виду фінансування пов'язана з тим, що це по суті є звичайною пожертвою, проте в неурядовому секторі така система співпраці є достатньо поширеним видом надання грантової підтримки, тому доцільно розглянути цей підвид фінансування окремо. Він не регламентується спеціальним законом та відповідно немає органу влади, до компетенції якого входило б адміністрування, облік чи контроль за такими грантами. Їх надання здійснюється за механізмом пожертви, а взаємовідносини між донором та виконавцем регулюються цивільним та податковим кодексами України. Разом з тим такий договір передбачає надання пожертви на чітко визначену мету й право надавача контролювати це. Тобто по суті грантова підтримка відповідає цільовому фінансуванню, де замість контролюючого органу виступає організація, яка надає пожертву [23].

Такий механізм фінансування в Україні доволі поширений, про що свідчить офіційна статистика. Наприклад, серед зареєстрованих громадських об'єднань (більше 80 тис.) понад 26 тис. звітуються про свою діяльність та фінансове забезпечення [6]. МТД з них прямо отримує близько 150 організацій і ще близько 1000 входять до реєстру отримувачів гуманітарної допомоги, всі решта НУО безповоротну фінансову допомогу можуть отримувати лише за описаним механізмом пожертв. Відповідно до затвердженої форми фінансової звітності неприбуткових організацій надходження безповоротної фінансової допомоги обліковується окремо як надходження від благодійництва. У 2018 р. ОГС відзвітували за 4,2 млрд. грн. отриманих благодійних надходжень, 2,5 млрд. з яких надійшли від нерезидентів.

Підсумовуючи результати проведеного аналізу, ми відмітили, що правові бар'єри у питанні підтримки фінансової життєздатності НУО України практично відсутні. Організації мають можливість залучення ресурсів із різних джерел фінансування, маючи при цьому права, рівні із організаціями будь-якої іншої форми власності. Розглядаючи фінансову забезпеченість НУО як складову частину їх інституційної спроможності, відзначимо, що у своєму основному прояві – співпраці з органами державної влади, фінансове партнерство лише зароджується. Про це свідчить низький рівень залучення бюджетних коштів на реалізацію спільних із органами влади проектів. Разом з тим, низький відсоток бюджетного фінансування можна скоріше визначити позитивним аспектом, оскільки за цих умов неможливий розвиток фінансової залежності НУО від політичної волі органів влади або посадових осіб. За результатами аналізу індикаторним фінансовим показником у взаємовідносинах НУО – держава визначимо ступінь розвитку їх господарських відносин. Саме партнерство, яке виникає за результатами придбання товарів, робіт і послуг, найкраще описує ефективну фінансову взаємодію, оскільки засвідчує: а) існування попиту на послуги НУО в суспільстві; б) конкурентоспроможність організацій; в) готовність держави співпрацювати з НУО; г) готовність обох сторін до взаємних зобов'язань. Розвиток такого виду взаємовідносин між неурядовим сектором та державою сприятиме у перспективі зміцненню інституційної спроможності НУО, що потребує подальших наукових досліджень.

Використана література:

1. Про громадські об'єднання: Закон України станом на 22.07.2018. URL: <http://www.rada.gov.ua>. (дата звернення: 01.12.2019).
2. Про затвердження Порядку проведення конкурсу з визначення програм (проектів, заходів), розроблених інститутами громадянського суспільства, для виконання (реалізації) яких надається фінансова підтримка: Постанова Кабінету Міністрів України станом на 01.08.2019. URL: <http://www.rada.gov.ua>. (дата звернення: 01.12.2019).
3. Про публічні закупівлі: Закон України станом на 01.12.2019. URL: <http://www.rada.gov.ua>. (дата звернення: 01.12.2019).
4. Про державну статистику: Закон України станом на 19.04.2014. URL: <http://www.rada.gov.ua>. (дата звернення: 01.12.2019).

5. Про заповнення форми державного статистичного спостереження N 1 – громадська організація (річна) «Звіт про діяльність громадської організації»: Роз'яснення Державної служби статистики України станом на 23. 11. 2016. URL: <https://www.profiwins.com.ua/>.
6. Статистичний збірник «Діяльність громадських організацій в Україні» у 2017 році/ Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
7. Бюджетний кодекс України станом на 01. 01. 2020 // <http://www.rada.gov.ua>.
8. Типовий статут громадської організації із статусом юридичної особи.: Проект наказу Міністерства юстиції України станом на 06. 02. 2017. URL: <http://justks.gov.ua/>
9. Про гуманітарну допомогу: Закон України станом на 04. 11. 2018. URL: <http://www.rada.gov.ua>. (дата звернення: 01.12.2019).
10. Про внесення змін до Порядку залучення, використання та моніторингу міжнародної технічної допомоги: Постанова Кабінету міністрів України станом на 10. 03. 2017. URL: <http://www.rada.gov.ua>. (дата звернення: 01.12.2019).
11. Набір відкритих даних «Перелік проектів міжнародної технічної допомоги та підтримки країн-донорів, що реалізуються в Україні та пройшли державну реєстрацію (перереєстрацію) у Мінекономрозвитку». – № 04fa817d-5c92-4e0d-b1b5-2dcf720adc36 станом на 03. 12. 2019. URL: <https://data.gov.ua/dataset/04fa817d-5c92-4e0d-b1b5-2dcf720adc36>.
12. Інформація щодо міжнародної технічної допомоги, що надається Україні, за результатами проведеного Мінекономрозвитку моніторингу проектів у 2018 році. URL: <http://www.me.gov.ua/> (дата звернення: 01.12.2019).
13. Про затвердження Порядку використання гуманітарної допомоги у вигляді коштів в іноземній валюті отримувачів гуманітарної допомоги: Постанова Кабінету міністрів України станом на 07. 06. 2013. URL: <http://www.rada.gov.ua>.
14. Набір відкритих даних «Єдиний реєстр отримувачів гуманітарної допомоги, що містить номер в ЄР, назву отримувача, код ЄДРПОУ, місцезнаходження, телефон, ПІБ керівника, № та дата наказу про включення до ЄР (виключення з ЄР)/зміни в ЄР». – № 3045fcd0-07f2-44c7-b8dc-98fbf641c1ee станом на 08. 10. 2019. URL: <https://data.gov.ua/dataset/3045fcd0-07f2-44c7-b8dc-98fbf641c1ee>. (дата звернення: 01.12.2019).
15. Про визнання коштів гуманітарною допомогою: Наказ Міністерства соціальної політики України станом на 7. 12. 2018. URL: <https://www.msp.gov.ua/timeline/Gumanitarna-dopomoga.html> (дата звернення: 01.12.2019).
16. Про визнання коштів гуманітарною допомогою: Наказ Міністерства соціальної політики України станом на 28. 12. 2018. URL: <https://www.msp.gov.ua/timeline/Gumanitarna-dopomoga.html> (дата звернення: 01.12.2019).
17. Про визнання коштів гуманітарною допомогою: Наказ Міністерства соціальної політики України станом на 09. 02. 2018. URL: <https://www.msp.gov.ua/timeline/Gumanitarna-dopomoga.html>
18. Про визнання коштів гуманітарною допомогою: Наказ Міністерства соціальної політики України станом на 27. 07. 2018. URL: <https://www.msp.gov.ua/timeline/Gumanitarna-dopomoga.html> (дата звернення: 01.12.2019).
19. Про визнання коштів гуманітарною допомогою: Наказ Міністерства соціальної політики України станом на 16. 08. 2018. URL: <https://www.msp.gov.ua/timeline/Gumanitarna-dopomoga.html> (дата звернення: 01.12.2019).
20. Про визнання коштів гуманітарною допомогою: Наказ Міністерства соціальної політики України станом на 06. 09. 2018.// <https://www.msp.gov.ua/timeline/Gumanitarna-dopomoga.html> (дата звернення: 01.12.2019).
21. Про визнання коштів гуманітарною допомогою: Наказ Міністерства соціальної політики України станом на 12. 10. 2018. URL: <https://www.msp.gov.ua/timeline/Gumanitarna-dopomoga.html> (дата звернення: 01.12.2019).
22. Кананець М. Сучасний стан і перспективи розвитку громадянського суспільства в Україні та взаємодії органів державної влади з громадськістю // Ефективність державного управління. 2018. Вип. № 2 (55). С. 153 – 168.

23. Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку: Наказ Міністерства фінансів України станом на 09. 08. 2013. URL: <http://www.rada.gov.ua>. (дата звернення: 01.12.2019).

Dmytrenko O. Institution Capacity of Non-Governmental Organizations of Ukraine: Financial Aspect

The article investigates the existing practices of financing NGOs through the prism of their relations with the state, as the main indicator of the institutional capacity of the non-governmental sector. According to the results of the research, the multivariability of ensuring the financial sustainability of civil society organizations was registered and a model of effective financial interaction between the state and the non-governmental sector was established. In the article, the funding levels of the non-governmental sector are considered in terms of sources of funding, which allows to expand the category of "charity proceeds" used by civil society organizations for reporting to public authorities. This distribution forms a holistic picture of the process of financing the non-governmental sector and provides a basis for drawing conclusions on the financial capacity of NGOs and their growth prospects. At the same time, the material provides statistics on the attraction of funding by different procedures and recipients, which makes it possible to refute the claim that the largest non-governmental sector is the largest recipient. State and communal property are the recipients of 75% of the funds received as international technical assistance to Ukraine. Most of this material focused on research on grants as the largest source of funding for non-governmental organizations. At the same time, a return financial assistance mechanism, including credits and loans, is also available to NGOs. This question remains an area of research, but in the context of the financial aspect of institutional capacity, it is not important because of its infrequent use and small volume.

Key word: institutional capacity, non-governmental organization, public finance, grant, financial partnership, civil society, international technical support, humanitarian support.